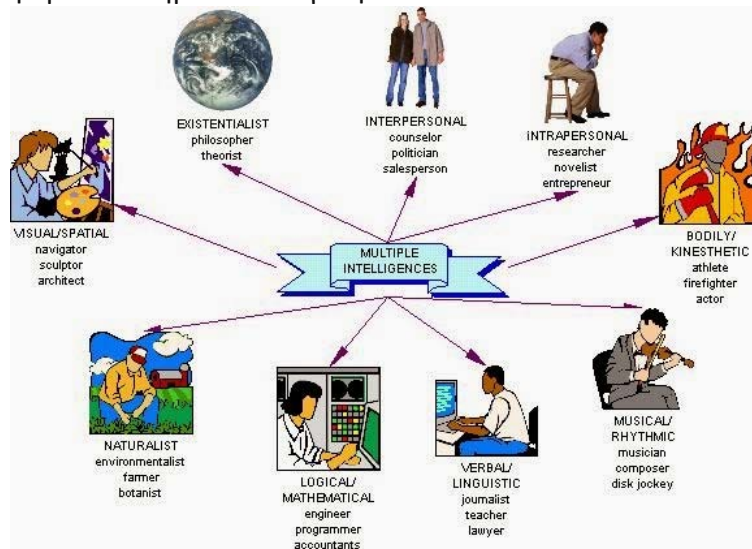

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Τα εννέα είδη νοημοσύνης και πώς διακρίνονται

Το 1983 ο Howard Gardner στο βιβλίο του «Frames of Mind», διατύπωσε τη θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης, σύμφωνα με την οποία η νοημοσύνη κάθε ανθρώπου χωρίζεται σε εννιά (τουλάχιστον) τομείς, οι οποίοι εδράζουν σε διαφορετικά σημεία του εγκεφάλου

Σαφώς και τα εννιά είδη είναι σημαντικά, και συνεργάζονται, **αλλά κάθε άνθρωπος έχει έναν διαφορετικό «χάρτη κατανομής» ευφυΐας, και αυτό τον κάνει τόσο διαφορετικό.** Η ευφυΐα μας (ή οι ευφυΐες μας) δεν είναι κάτι παγιωμένο, αλλά αναπτύσσεται όσο μαθαίνουμε και «δουλεύουμε» με αυτήν (αυτές).

Αρχικά ο Gardner είχε ξεχωρίσει επτά είδη νοημοσύνης, αλλά σε επόμενα βιβλία του πρόσθεσε άλλες δύο φτάνοντας τις εννέα. Σε αυτές λίγο αργότερα προστέθηκε και η συναισθηματική νοημοσύνη που έτυχε ευρείας αποδοχής.

1) Λεκτική / γλωσσική νοημοσύνη (Verbal Linguistic Intelligence)

Αυτή έχει να κάνει με την ικανότητα στο γραπτό και το προφορικό λόγο (και ίσως μετά από λίγο καιρό να προκύψουν δύο είδη νοημοσύνης από αυτήν), στην εκμάθηση γλωσσών, στην απομνημόνευση λέξεων και εννοιών, καθώς και στην κατανόηση των λεπτών διαφορών ανάμεσα στις έννοιες και την αφήγηση ιστοριών. Ρήτορες και πολιτικοί, δικηγόροι και φιλόσοφοι, ποιητές, συγγραφείς και φιλόλογοι, την κατέχουν στον ύψιστο βαθμό. Παραδείγματα ανθρώπων με υψηλό δείκτη γλωσσικής νοημοσύνης: Δημοσθένης, Λυσίας, Σαίξπηρ, Τζόις, Ελύτης.

2) Λογικό-μαθηματική νοημοσύνη (Logical- Mathematical Intelligence)

Αυτοί οι άνθρωποι κατανοούν καλύτερα όχι μόνο τους αριθμούς, αλλά και τις σχέσεις ανάμεσα στα φαινόμενα, φυσικά, κοινωνικά, οικονομικά. Έχουν ιδιαίτερες ικανότητες συλλογισμού πάνω στο ειδικό και την αναγωγή του στο γενικό, και μπορούν να πειραματίζονται με απόλυτα ελεγχόμενο τρόπο.

Στη σημερινή εποχή θα μπορούσαμε να τους χαρακτηρίσουμε και τεχνοκράτες, αφού νοιάζονται μόνο για τους αριθμούς και το χειρισμό αντικειμένων και συμβόλων, και δε δίνουν δεκάρα τσακιστή για τα συναισθήματα και τα πάθη –των ανθρώπων και των εθνών.

Παραδείγματα ανθρώπων με υψηλό λογικομαθηματική νοημοσύνη: Αρχιμήδης, Νεύτωνα.

3) Σωματική-κιναισθητική νοημοσύνη (Bodily-Kinesthetic Intelligence)

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της νοημοσύνης είναι ο Μπρους Λη. Ξέρει να χειρίζεται πολύ καλά το σώμα του και να δέρνει όποιον βρεθεί μπροστά του.

Οι αθλητές, οι χορευτές και... οι ηθοποιοί (όσο παράδοξο και να φαίνεται αυτό) είναι οι πρωταθλητές της κιναισθητικής νοημοσύνης.

Οι «κιναισθητικοί» άνθρωποι είναι, πιθανότατα, οι πιο παρεξηγημένοι. Ειδικά ως παιδιά, που δεν αντέχουν δευτερόλεπτο να κάθονται στην καρέκλα και απεχθάνονται το διάβασμα. Οι δάσκαλοι τους αντιμετωπίζουν ως τα "στουρνάρια" της τάξης και οι γονείς τους απογοητεύονται που το παιδί τους «δεν τα παίρνει τα γράμματα». Αλλά αν αφεθούν σε ανοιχτό χώρο κανείς δεν μπορεί να τους σταματήσει.

Δεν είναι παράξενο που κάποιοι από τους πιο γνωστούς Αμερικανούς ηθοποιούς, όπως ο Μάρλον Μπράντο, ο Αλ Πατσίνο και ο Τζόνι Ντεπ, ποτέ δεν τέλειωσαν το σχολείο.

4) Μουσική νοημοσύνη (musical intelligence)

Γι' αυτή δε χρειάζεται να πούμε πολλά. Οι άνθρωποι που την έχουν σε υψηλό βαθμό ξεχωρίζουν από την παιδική τους ηλικία και συνήθως γίνονται μονομανείς –όχι άδικα, αφού η μουσική είναι η ύψιστη μορφή ανθρώπινης τέχνης, όπως λένε κάποιοι. Ο Μότσαρτ είναι το απόλυτο παράδειγμα μουσικής μεγαλοφυΐας, αλλά αν παρατηρήσεις τα χέρια του Στίβι Γουόντερ ή του Glenn Gould καθώς παίζουν, μπορείς να συμπεράνεις ότι κατέχουν και υψηλή κιναισθητική νοημοσύνη.

Όπως προείπαμε τα είδη νοημοσύνης συνεργάζονται και συνυπάρχουν: Μουσική-ρυθμός, μουσική-μαθηματικά.

5) Διαπροσωπική νοημοσύνη (interpersonal intelligence)

Αυτή δε χρειάζεται ορισμούς. Αρκεί να αναφέρουμε δύο άτομα που την είχαν στον ύψιστο βαθμό: Μαχάτμα Γκάντι, Αδόλφος Χίτλερ.

Είναι η νοημοσύνη της ηγεσίας. Να καταλαβαίνεις τους άλλους και να τους ωθείς για να εκφράσουν το χειρότερο ή τον καλύτερο τους εαυτό. Υψηλή διαπροσωπική νοημοσύνη έχει και ο πωλητής που σε κάνει να αγοράσεις ό,τι εκείνος θέλει, καθώς και ο δάσκαλος που καταφέρνει να διαμορφώσει προσωπικότητες.

6) Ενδοπροσωπική νοημοσύνη (Intrapersonal intelligence)

Αυτή είναι η ικανότητα της προσωπικής γνώσης, της αυτογνωσίας, του «γνώθι σαυτόν». Συνήθως πρόκειται για άτομα εσωστρεφή που προτιμούν να εργάζονται ατομικά. Είναι σχολαστικά και εμβαθύνουν στα πάντα με ενοχλητική αυταρέσκεια. Μαθαίνουν καλύτερα όταν επικεντρώνονται σε ένα συγκεκριμένο θέμα μόνοι τους και είναι τελειομανείς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του ανθρώπου είναι ο Σίγκμουντ Φρόιντ.

7) Χωρική νοημοσύνη (spatial intelligence)

Τα άτομα με χωρική νοημοσύνη μπορούν να παρατηρούν και να χειρίζονται τάσεις, ισορροπίες και συνθέσεις. Έχουν πολύ καλό προσανατολισμό στο χώρο και προσαρμόζονται άμεσα στις αλλαγές του περιβάλλοντος χώρου. Και ενώ οι άντρες θεωρούνται καλύτεροι οδηγοί και πιλότοι, η πραγματικότητα δείχνει το αντίθετο, αφού δεν υπάρχει άντρας που να θυμάται που άφησε τις παντόφλες του.

Οι «χωρικοί» λειτουργούν οπτικά και παραστατικά, με καλλιτεχνικές τάσεις και πολύ συχνά μπορούν να θεωρούν τα πράγματα από διαφορετική οπτική γωνιά. Παραδείγματα ανθρώπων με αυξημένη αυτού του είδους την νοημοσύνη είναι ο Πικάσο, ο Ροντέν, ο Αϊζενστάιν και ο Ταραντίνο.

8) Υπαρξιακή νοημοσύνη (existential Intelligence)

Αυτή την νοημοσύνη κατέχουν οι άνθρωποι που προβληματίζονται με τα θέματα ύπαρξης και ανυπαρξίας, καλού και κακού, σωστού και λάθους, με μια σταθερή τάση να διευρύνουν τα πλαίσια της ανθρώπινης σκέψης.

Χαρακτηριστικοί τύποι ατόμων με υψηλή υπαρξιακή νοημοσύνη είναι ο Σωκράτης και ο Κομφούκιος.

9) Φυσιοκρατική νοημοσύνη (Naturalistic intelligence)

Είναι η νεότερη νοημοσύνη, η οποία προστέθηκε στη θεωρία το 1993. Αλλά θεωρείται ως η πιο αρχαία, αφού συνδέεται με την ικανότητα των προϊστορικών προγόνων μας, να διαχωρίζουν τα βρώσιμα από τα δηλητηριώδη φυτά και να μαθαίνουν για τη φύση που τους περιβάλλει.

Οι «φυσιοκράτες» είναι πρακτικοί άνθρωποι που αρέσκονται στις συλλογές και στην άμεση επαφή με το φυσικό κόσμο. Πολύ καλοί ως μάγειρες και ως χημικοί, αφού «διαισθάνονται» και γνωρίζουν τη φύση κάθε υλικού. Πάντα φιλόζωοι –εκτός κι αν είναι κυνηγοί- μπορούν να καταλάβουν πιο γρήγορα τις αλλαγές στον καιρό ή στο φυσικό μας περιβάλλον.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της φυσιοκρατικής νοημοσύνης, πιθανότατα πιο μεγαλοφυής και από το Μότσαρτ, είναι ο Κάρολος Δαρβίνος.